

for den nye danske Kirke, Peder Palladius, hvis absolut rentefjendtlige Standpunkt tydeligt fremgaar af hans Aagerskrift, og som han i sin Udgave af Mosebøgerne henviser til.

Medens Moselov en Tid lang omkring Aar 1600 har spillet en Rolle ved Afsigelsen af Straffedomme, saa har jeg ikke truffet Spor af den i Rentesager, hverken i Hemmingsens til ovenanførte omtrent svarende Udlægning eller i Palladius's bedre forstaaelige Udlægning — som absolut Renteforbud, fordi alle Mennesker under Kristendommen er Brødre.

Endelig finder Anm. ikke min Argumentation, for at Forordningen af 1554 skulde være udstedt, overbevisende. Dette kan ikke undre, da min egen Overbevisning ikke er synderlig rodfæstet, hvilket tydeligt fremgaar af min Afhandling; dels slutter jeg Overvejelserne om dette Spørgsmaal med de Ord: „Man maa derfor nærmest antage“ (at der 1554 udkom en Forordning), og dels sætter jeg i min Rentetabel ved Siden af 1554 Aarstallet 1557 i Klammer.

Axel Rubow.

Modbemærkninger til Dr. Axel Rubow.

Min Indvending: at Forf. skulde have behandlet visse Spørgsmaal i sin Afhandling, besvares derhen, at det vilde have kostet mere Arbejde. Jeg forstaar ikke dette Svar. Erkendes det, at disse Spørgsmaal hænger organisk sammen med det Emne, der behandles, burde de selvfølgelig være taget op — en Forfatter, der vil Sandhedens Erkendelse, viger ikke tilbage for lidt mere Arbejde end oprindelig planlagt.

Forf. paastaar, at hans Opfattelse af Betydningen af Pengenes Funktionsværdi afviger stærkt fra min; desværre siger han ikke, hvori Afgivelsen bestaar, saa jeg indser ikke, hvorledes han samtidig hermed kan pege paa, at han i sin Bog netop har gjort opmærksom paa, at Penge-

for den nye danske Kirke, Peder Palladius, hvis absolut rentefjendtlige Standpunkt tydeligt fremgaar af hans Aagerskrift, og som han i sin Udgave af Mosebøgerne henviser til.

Medens Moselov en Tid lang omkring Aar 1600 har spillet en Rolle ved Afsigelsen af Straffedomme, saa har jeg ikke truffet Spor af den i Rentesager, hverken i Hemmingsens til ovenanførte omtrent svarende Udlægning eller i Palladius's bedre forstaaelige Udlægning — som absolut Renteforbud, fordi alle Mennesker under Kristendommen er Brødre.

Endelig finder Anm. ikke min Argumentation, for at Forordningen af 1554 skulde være udstedt, overbevisende. Dette kan ikke undre, da min egen Overbevisning ikke er synderlig rodfæstet, hvilket tydeligt fremgaar af min Afhandling; dels slutter jeg Overvejelserne om dette Spørgsmaal med de Ord: „Man maa derfor nærmest antage“ (at der 1554 udkom en Forordning), og dels sætter jeg i min Rentetabel ved Siden af 1554 Aarstallet 1557 i Klammer.

Axel Rubow.

Modbemærkninger til Dr. Axel Rubow.

Min Indvending: at Forf. skulde have behandlet visse Spørgsmaal i sin Afhandling, besvares derhen, at det vilde have kostet mere Arbejde. Jeg forstaar ikke dette Svar. Erkendes det, at disse Spørgsmaal hænger organisk sammen med det Emne, der behandles, burde de selvfølgelig være taget op — en Forfatter, der vil Sandhedens Erkendelse, viger ikke tilbage for lidt mere Arbejde end oprindelig planlagt.

Forf. paastaar, at hans Opfattelse af Betydningen af Pengenes Funktionsværdi afviger stærkt fra min; desværre siger han ikke, hvori Afgivelsen bestaar, saa jeg indser ikke, hvorledes han samtidig hermed kan pege paa, at han i sin Bog netop har gjort opmærksom paa, at Penge-

rentens Tilladelighed ikke faldt naturlig paa et hvilket som helst økonomisk Udviklingstrin. Er Forf. nemlig uenig med mig i Opfattelsen af Funktionsværdien, maa han hævde, at selv i den begyndende Pengeøkonomi er det udelukkende Pengenes Funktionsværdi, der spiller nogen Rolle, men i saa Tilfælde maa han ogsaa hævde, at Forbud mod Pengerente maa være absurd.

Angaaende Fremstillingen af Luthers Syn paa Rente, hævder Forf., at han der har bredt sig paa Bekostning af Melanchton, fordi „Luther har skrevet meget mere om Rente-problemet end Melanchton“. Behøver jeg virkelig at gøre Forfatteren opmærksom paa, at hans egen Bog ikke handler om Reformatorerens Anskuelse om Rente, men om Rente-forhold i Danmark. Selv en meget opmærksom Læser maa tro, naar man læser saa og saa mange Sider om Luthers Anskuelse og saa og saa mange Linier om Melanchtons i en Bog om Rente-forhold i Danmark, at det var Luthers Syn, der gav Tiden dens Opfattelse; Forfatterens Henvielse til sin Udtalelse S. 42, bøder kun lidt herpaa, idet den jo blot siger, at det var Melanchton, der i dette — ganske vist betydningsfulde — Tilfælde fik den afgørende Indflydelse.

Med Hensyn til de Bøger, jeg har anført, og som — for de tre's Vedkommende — overhovedet intet „indeholder om Rente-forhold“ i Danmark, maa jeg bemærke, at naar man vil skrive en Afhandling som Forf.'s, kan man læse Datidens Litteratur paa to Maader. Enten kan man se, om Ordet „Ager“ nævnes, og er dette ikke Tilfældet, har Bogen ingen Interesse for Rente-forhold i Danmark. Eller man kan søge virkelig at sætte sig ind i hele Datidens Tankegang, søge at forstaa hele Tidens Opfattelse af Rente-problemet, hvorledes Spørgsmaalet om Rente gled bort fra den protestantiske Kirke o. s. fr.; vil man det, saa bliver selv saadanne samtidige Bøger af Vigtighed, hvor end ikke Ordet „Ager“ findes.

Axel Nielsen.